02/10/2023

Ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας στη Σύναξη των Θεολόγων Εκπαιδευτικών Αιτωλοακαρνανίας

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Επιμορφωτική συνάντηση των Θεολόγων Εκπαιδευτικών της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αιτωλοακαρνανίας πραγματοποιήθηκε την Δευτέρα 2 Οκτωβρίου 2023 στο Αγρίνιο, μετά από πρόσκληση της Συμβούλου Εκπαίδευσης Θεολόγων κ. Φωτεινής Σταλίκα.

Ομιλητές ήταν ο Σεβασμιώτατος **Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός** και ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμ. **Νίκων Κουτσίδης** εκ της **Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλιού Πρεβέζης.**

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός εξέφρασε την χαρά του για την πρόσκληση να μιλήσει στους Θεολόγους Εκπαιδευτικούς που υπηρετούν στα Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αιτωλοακαρνανίας και ευχήθηκε αυτή η πρώτη γνωριμία και επικοινωνία να είναι η αρχή μιας στενής συνεργασίας της Ιεράς Μητροπόλεως με τους Θεολόγους, κυρίως στο ποιμαντικό και κατηχητικό έργο της τοπικής μας Εκκλησίας. Κατόπιν ανέπτυξε το θέμα: «***Καθηγητής Θεολόγος: Χτίζοντας γέφυρες ανάμεσα στο παρελθόν και το μέλλον***».

Η δεύτερη εισήγηση είχε ως θέμα: «***Τεχνητή Νοημοσύνη και Θεολογία***» και εισηγητής ήταν ο π. Νίκων Κουτσίδης.

Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των εκπαιδευτικών που επεκτάθηκε σε πολλά θέματα και η συνάντηση ολοκληρώθηκε με γεύμα που παρέθεσε προς τιμήν των εκπαιδευτικών ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας.

Ακολουθεί ολόκληρη η ομιλία του Μητροπολίτη Αιτωλίας και Ακαρνανίας:

«Με πολλή χαρά βρίσκομαι σήμερα ενώπιον σας. Επιθυμώ εξαρχής να σας διαβεβαιώσω πως αισθάνομαι ότι απευθύνομαι σε πρόσωπα, τα οποία επέλεξαν να αφιερώσουν τις δυνάμεις τους στην υπηρεσία της παιδείας και στην διαμόρφωση της προσωπικότητας νέων ανθρώπων. Τόσο εσείς όσο και εγώ γνωρίζουμε πως ενώπιον της νεολαίας μας ανοίγεται ένας δρόμος πρωτόγνωρων προκλήσεων σε όλα τα επίπεδα, τις οποίες θα κληθούν να αντιμετωπίσουν εν μέσω μεγάλων κινδύνων και φανερών ή κρυφών πειρασμών.

Όσον αφορά εμένα, θα ήθελα να γνωρίζετε πως στην μέχρι τώρα εκκλησιαστική διακονία μου, η διαπαιδαγώγηση των νέων κατέλαβε και συνεχίζει να καταλαμβάνει πρωτεύουσα θέση. Στην Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος από την οποίαν προέρχομαι, είχα αναλάβει προσωπικά τον κατηχητικό σχεδιασμό καθώς και την έκδοση πρωτοποριακών κατηχητικών βοηθημάτων, στηριγμένα στις πλέον σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους αλλά και στα τελευταία εκδοτικά δεδομένα ως

προς την μορφή και το περιεχόμενο του σύγχρονου παιδικού βιβλίου.

Αυτό όμως δεν το θεώρησα αρκετό. Το ενδιαφέρον μου ήταν πάντοτε στραμμένο στους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να βοηθηθεί ο παιδαγωγός. Για το σκοπό αυτό, όλα τα κατηχητικά βοηθήματα τα οποία εξέδωσε η Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος συνοδεύτηκαν από το βιβλίο του κατηχητή, το οποίον περιλαμβάνει σχέδιο μαθήματος και όλες εκείνες τις δραστηριότητες που προτείνει η παιδαγωγική επιστήμη.

Παράλληλα με το έργο αυτό, είχα την ευθύνη επικοινωνίας με τους θεολόγους καθηγητές της Μητροπόλεως μέσω συναντήσεων και εκδηλώσεων. Μέσω αυτής της επαφής, σχημάτισα πλήρη εικόνα για τις εξελίξεις στο μάθημα των Θρησκευτικών και συνειδητοποίησα την πίεση την οποίαν υπέστη το μάθημα και, κατ’ επέκταση, ο θεολόγος καθηγητής. Εάν μάλιστα συνυπολογίσουμε τις θεσμικές αλλαγές και τις εξελίξεις που αφορούν όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και ιδιαίτερα το Γυμνάσιο και το Λύκειο, καθώς και τις ραγδαίες αλλαγές στο σχολικό περιβάλλον, ιδιαίτερα μετά τον κορωνοϊό, νομίζω πως θα συμφωνήσουμε ότι η σημερινή κατάσταση επιβάλλει την εκ βάθρων αναδιαμόρφωση όλων των μαθημάτων αλλά ιδιαίτερα του πολύπαθου μαθήματος που διδάσκετε.

Είναι γνωστό πως, μετά από μία μεγάλη διαδρομή προβληματισμού ως προς τον ρόλο και τη φύση του μαθήματος των Θρησκευτικών, αλλά και μετά από πολλές υπουργικές αποφάσεις και νομικές γνωματεύσεις, έχουμε διατυπωμένη μία ξεκάθαρη οριοθέτηση: Το μάθημα απευθύνεται προς τους ορθόδοξους μαθητές και έχει ως σκοπό την καλλιέργεια της θρησκευτικής τους συνείδησης με κριτήριο την ορθόδοξη πίστη και παράδοση, την ενημέρωσή τους για το περιεχόμενο της ορθόδοξης πίστης, την γνωριμία με άλλες θρησκείες και τον ευρύτερο προβληματισμό τους σχετικά με σύγχρονα κοινωνικά, οικολογικά και ηθικά θέματα.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το μάθημα δεν είναι βεβαίως ουδετερόθρησκο, δεν είναι όμως και μάθημα κατήχησης· και, κατά τη γνώμη μου, ορθώς. Η κατήχηση αποτελεί έργο της Εκκλησίας και είναι στενά συνυφασμένη με την ενοριακή και λατρευτική της ζωή. Συνεπώς, τα Θρησκευτικά και η κατήχηση δεν ταυτίζονται αλλά μπορούν κάλλιστα να αλληλοσυμπληρωθούν. Ιδιαίτερα το μάθημα των Θρησκευτικών μπορεί να προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στον Έλληνα μαθητή του Γυμνασίου και του Λυκείου. Η θέση μου αυτή θεωρώ πως ενισχύεται από κοινωνικά και παιδαγωγικά δεδομένα. Ποια είναι αυτά;

Καταρχάς, το ελληνικό σχολείο, παρά τις διακηρύξεις και τις στοχεύσεις του, αδυνατεί, προς το παρόν, να προσφέρει μία ισορροπημένη διαπαιδαγώγηση. Και όταν λέω «ισορροπημένη διαπαιδαγώγηση» εννοώ την ανάπτυξη όλων των κέντρων της ανθρώπινης ύπαρξης. Τα παιδιά μας στο σχολείο καλούνται να ανταπεξέλθουν σε ένα δυσβάστακτο βάρος διαχείρισης γνώσεων σε όλα τα μαθήματα, εργαζόμενα σκληρά υπό το βάρος μιας ύλης που πρέπει εξάπαντος να βγει και υπό την πίεση διαρκών διαγωνισμάτων με αποκορύφωμα τις Πανελλήνιες.

Αντίθετα, οι συναισθηματικές και οι δημιουργικές τους ανάγκες θεωρούνται δευτερεύουσες και όλες οι δραστηριότητες οι οποίες αποσκοπούν στην ικανοποίηση των αναγκών αυτών οδηγούνται διαρκώς σε μία όλο και μεγαλύτερη

απαξίωση. Και ενώ, διεθνώς, παρατηρείται μία στροφή του σχολείου προς κατευθύνσεις ανάπτυξης ψυχοκινητικών, κοινωνικών και καλλιτεχνικών δεξιοτήτων, το ελληνικό σχολείο συνεχίζει να δίνει δυσανάλογη προτεραιότητα στην απόκτηση γνώσεων και μάλιστα μόνον για χρηστικούς λόγους.

Επιτρέψτε μου και λόγω της ιδιότητας και της θέσεως μου να έχω μία ιδιαίτερη ευαισθησία και σε ένα άλλο θέμα: Το θέμα συγκρότησης της ταυτότητας, δηλαδή διαμόρφωσης της πνευματικότητας, στην οποία εντάσσεται το σύστημα των αξιών, η ικανότητα διαχωρισμού του καλού και του κακού και ιδιαίτερα η συνείδηση του ανήκειν. Η διαμόρφωση ταυτότητας – υπαρξιακής, εθνικής, θρησκευτικής – οδηγεί τον άνθρωπο στη συνειδητοποίηση πως ανήκει σε έναν ευρύτερο κόσμο, πέραν της ατομικότητας του. Πρόκειται για αρχές, αξίες και ιδανικά, τα οποία κληρονομεί, τα οποία καλείται να αξιολογήσει και τα οποία, τέλος, κάποια στιγμή θα κληθεί να μεταδώσει στους επόμενους.

Αποτελεί ανάγκη ζωτικής σημασίας να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά μας πως οι προηγούμενες γενιές τούς προτείνουν έναν τρόπο ζωής, ο οποίος διαμορφώθηκε μέσω πνευματικών ζυμώσεων αιώνων. Ιδιαίτερα στην δική μας περίπτωση, στην περίπτωση του ελληνικού λαού, δεν έχει κανείς το δικαίωμα να στερήσει από τις νεότερες γενιές το να μάθουν την ποιότητα του νοήματος ζωής που αυτή η

πνευματική ζύμωση διαμόρφωσε μέχρι τις μέρες μας.

Ούτε βεβαίως έχει δικαίωμα να στερήσει από τα παιδιά μας την επίγνωση πως η ελληνική τους ταυτότητα περιλαμβάνει τους βασικούς πυλώνες διαμόρφωσης όχι μόνον του ελληνικού αλλά και του ευρωπαϊκού πολιτισμού· ενός πολιτισμού, ο οποίος προσέφερε στον κόσμο ανθεκτικές απαντήσεις σε όλα τα σύγχρονα παγκόσμια ερωτήματα. Και αυτό το αναφέρω, χωρίς να παραγνωρίζω τις υπερβολές και τις λανθασμένες κατευθύνσεις της Ευρώπης, η οποία απολυτοποίησε τον ορθολογισμό, περιφρόνησε τις πνευματικές της ρίζες, με αποτέλεσμα να βιώνει σήμερα μια βαθιά κρίση σε όλα τα επίπεδα.

Στην παράδοση μας, όμως, η γνώση δεν ήρθε ποτέ σε αντιπαράθεση με την πνευματικότητα. Στα μέρη που βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή περπάτησε ο μέγιστος των νεομαρτύρων και των διδασκάλων του γένους μας, ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο οποίος με τον ίδιο ζήλο μιλούσε για την πίστη και για το σχολείο.

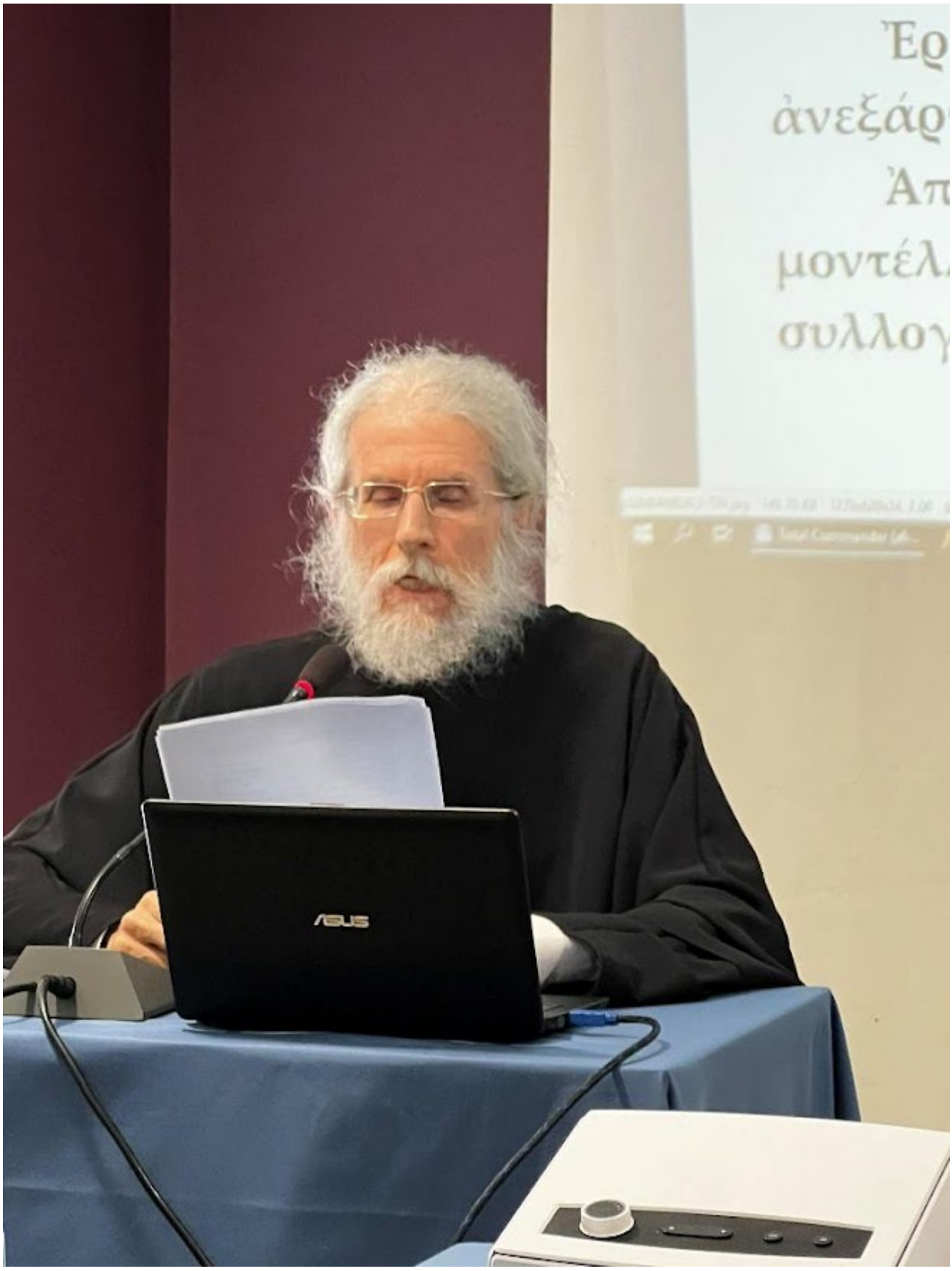
Ἐρ
ἀνεξάρ
Ἀπ
μοντέλ
συλλογ
ASUS

Στο λόγο του και στο μαρτύριό του θεμελιώθηκαν δύο μεγάλες και ζωτικής σημασίας παρακαταθήκες για μας:

Πρώτα, πως η απολυτοποίηση της νοητικής γνώσης είναι τόσο επικίνδυνη όσο και η θρησκοληψία, η προερχόμενη από την αμάθεια. Και δεύτερον, πως ο δάσκαλος δεν είναι ένας απλός φορέας γνώσεων, αλλά ένα πρότυπο που διαρκώς καλεί τον μαθητή του στη μίμηση ενός τρόπου ζωής, πλημμυρισμένου από νόημα και όραμα.

Με τα δεδομένα αυτά, επιθυμώ να σας διαβεβαιώσω η Εκκλησία μας θεωρεί τον ρόλο σας στο ελληνικό σχολείο καίριο και πολύτιμο. Από εσάς τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να μάθουν πως η κοσμική γνώση δεν είναι αυτοσκοπός αλλά υλικό, του οποίου η διαχείριση εξαρτάται από την ποιότητα των ανθρώπων που την αποκτούν. Βεβαίως και το μάθημα των Θρησκευτικών είναι γνωστικό.

Βεβαίως και περιλαμβάνει πληροφορίες για την πνευματική διαδρομή αυτού του λαού και για την ορθόδοξη διδασκαλία. Διαρκώς όμως και επίμονα πρέπει να τονίζεται πως οι άγιοι της πίστης μας δεν αρκέστηκαν στα σωματικά τους αισθητήρια αλλά αγωνίστηκαν να ενεργοποιήσουν εσωτερικά πνευματικά αισθητήρια που τους οδήγησαν στην απόκτηση μιας ανώτερης γνώσης που εξοπλίζει τον άνθρωπο με πνευματικά χαρακτηριστικά, ικανότητα να αγαπά και δύναμη ώστε να εκπληρώσει έναν ανώτερο προορισμό που οδηγεί στην αιωνιότητα.

Όλες οι παιδαγωγικές μέθοδοι είναι στη διάθεσή σας και οπωσδήποτε εναπόκειται τις ικανότητες και στο προσωπικό σας μεράκι ώστε τα νέα παιδαγωγικά δεδομένα να γίνουν στα χέρια σας εργαλεία ενός ελκυστικού μαθήματος. Να είστε βέβαιοι πως έχω πλήρη επίγνωση των δυσκολιών του σύγχρονου ελληνικού σχολείου. Διαρκώς συζητούνται νέες προτάσεις για το πρόγραμμα, τις υποδομές και ένα νέο θεσμικό και νομικό πλαίσιο. Η λύση όμως φαίνεται ότι θα προέλθει από εσάς, τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα καταστήσουν τη διδασκαλία όχι απλή διεκπεραίωση αλλά προσωπική τους υπόθεση. Και είναι βέβαιον ότι, για τον σκοπό αυτό, ο εκπαιδευτικός, και ιδιαίτερα ο Θεολόγος καθηγητής, έχει ανάγκη από διαρκή τροφοδοσία και υποστήριξη.

Με δεδομένη την ανάγκη αυτή, έρχομαι σήμερα να σας διαβεβαιώσω πως η τοπική Εκκλησία θα βρίσκεται πάντα πρόθυμη να υποστηρίξει και να συμπληρώσει το έργο σας. Η συνεργασία μεταξύ μας έχει ως βασικούς στόχους να εδραιώσει την πεποίθηση όλων μας πως εξυπηρετούμε μία μεγάλη αποστολή: τη συγκρότηση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων των νέων ανθρώπων, οι οποίοι, πέραν της όποιας επιτυχίας, αναζητούν νόημα ζωής και απαντήσεις στα μεγάλα υπαρξιακά ερωτήματα, χωρίς τα οποία, το σχολείο είναι αφόρητα ανιαρό.

Η πρότασή μου όμως είναι αμφίδρομη. Ως νέος ποιμένας της τοπικής μας Εκκλησίας, σας καλώ, μέσω της παιδαγωγικής σας εμπειρίας, της θεολογικής σας συγκρότησης και του ζήλου σας, να εμπλουτίσετε και το ποιμαντικό έργο των ενοριών. Είμαι βέβαιος πως θα συμφωνήσετε ότι η ανάγκη του ανήκειν και η προσφορά δεν αφορούν μόνον τις νεότερες ηλικίες αλλά όλους, παιδαγωγούς και παιδαγωγούμενους.

Η Εκκλησία είναι ζωή και προσφέρει νόημα ζωής. Τέτοια ζωή σας καλώ να μοιραστούμε. Είναι μεγάλη η δίψα των παιδιών να έχουν ενώπιον τους παιδαγωγούς, οι οποίοι βιώνουν την ομορφιά της ζωής και της συνύπαρξης, οι οποίοι οραματίζονται και αγωνίζονται για έναν καλύτερο κόσμο. Διότι, τελικώς, πέραν του θησαυρού της παραδόσεως, η Εκκλησία αποτελεί κυρίως κιβωτό ενός οράματος, η οποία ταξιδεύει προς τα έσχατα. Χωρίς πόθο για ένα φωτεινότερο κόσμο, η Εκκλησία χάνει τον προσανατολισμό της και μεταβάλλεται σε έναν κοσμικό φορέα, ο όποιος θα υφίσταται διαρκώς τα δεινά αλλεπάλληλων κρίσεων.

Αυτό εννοούσα όταν αναφέρθηκα στην αρχή της εισηγήσεώς μου για αλληλοσυμπληρούμενους και όχι ταυτισμένους ρόλους μεταξύ Εκκλησίας και θεολόγων καθηγητών. Καλύτερα από μένα γνωρίζετε πως περνούμε καιρούς πνευματικής ξηρασίας. Έχετε επίγνωση της δίψας των παιδιών για ουσιαστικές διαπροσωπικές σχέσεις και άνοιγμα οριζόντων. Το μάθημά σας θα ενεργοποιήσει ερωτήματα και θα αναδείξει ανάγκες. Την κρίσιμη αυτή στιγμή, η Εκκλησία είναι παρούσα και έτοιμη να προσφέρει στις νεανικές ψυχές απαντήσεις, αλλά και ένα διαφορετικό μοντέλο κοινοτικής ζωής από εκείνο που τους προσφέρουν τα απρόσωπα μίντια και η καταναλωτική κοινωνία μέσα στην οποία ζουν.

Όσο για μένα, σας παρακαλώ να θεωρήσετε δεδομένη την βαθύτατη εκτίμηση στο έργο σας και την βαθιά μου επιθυμία να συμπορευτούμε σε δρόμους που θα οδηγήσουν την πατρίδα μας σε ένα φωτεινότερο μέλλον.

Με τις σκέψεις αυτές, σας απευθύνω τις ειλικρινέστερες ευχές μου, με την ελπίδα, η σημερινή μας συνάντηση να αποτελέσει την έναρξη μιας καρδιακής διαπροσωπικής επαφής και μιας συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα.